

місцевого самоврядування та громадськими організаціями при здійсненні покладених на ДПСУ завдань; відкритість для демократичного цивільного контролю. До спеціальних віднесено принципи комплектування та функціонування, що відображають специфіку завдань які покладаються на ПШР не відображені в нормативно-правових актах, що врегульовують їх діяльність. У зв'язку із цим висловлена позиція про потребу нормативного закріплення, а саме узагальнити в нормативно-правовому акті який би урегулював діяльність ПШР ДПСУ, у тому числі принципи діяльності таких спеціальних підрозділів, призначених для швидкого реагування на зміну обстановки на державному кордоні України.

Функції мають безпосередній зв'язок із завданнями ПШР. Однотипні завдання дозволили згрупувати їх у окремі напрямки діяльності – функції. Основні функції ПШР спрямовані на усунення загроз на державному кордоні злочинного (тероризм, організованих злочинних угруповань) й військового характеру та мають раптовий характер (загрози) й потребують миттєвого реагування, реалізації тієї функції яка відповідає конкретній загрозі.

Загалом простежується поєднання загальних (для ДПСУ) так і спеціальних (тільки для ПШР) виконання функцій.

УДК 341.824:338.47(043.2)

Осадчий І.В., здобувач вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ІСТОРІЯ СУДУ ПРИСЯЖНИХ

Незважаючи на те, що традиційно історію суду присяжних прийнято рахувати з Англії XII століття, вважаю, що перші «протоприсяжні» з'явилися значно раніше. Наприклад, суспільство германських племен ґрунтувалося на кровноспоріднених відносинах, у яких людина виступає як представник свого «племени». З цієї причини суб'єктом процесу був скоріше рід, а не сама людина. У міру розвитку суспільства в ньому зміцнюються обмінні відносини та збільшується індивідуальна свобода. У такому суспільстві людина виконує певну функцію і є учасником ринку. Тоді злочин заподіює шкоду вже не тільки самому потерпілому і його роду, а учасникам ринку – всьому суспільству. Суспільна небезпека злочину служить причиною того, що захист особи людини (товаровиробника) і переслідування злочинця стає спільною справою. Відповідно до цього вирішенням справи по суті займалось все плем'я, де

старійшини були лише головуючими у справі і слідкували за дотриманням формальних правил змагання.

Вважається, що суд присяжних у сучасному розумінні виник в Англії XII століття. Для того, щоб вирішувати справи, що виникали в різних графствах та округах королівства призначались роз'їзні судді, які по прибуттю на місце скликали курію, в яку входило дванадцять повноправних, вільних жителів міста, або селища, що і виконували роль присяжних. У той період часу функція присяжних зводилась до підтвердження чи спростування певних фактів, а остаточне рішення залишалось за суддею. Тим не менше, вплив громади на внутрішнє переконання судді в даному випадку не підлягає сумніву. Тобто можна сказати, що присяжні були свого роду «державними свідками».

Пізніше, функції присяжних замінюються обов'язком вирішувати питання про існування самих фактів на підставі відомостей, що були отримані із доказів, які подаються в суді сторонами. Після того як присяжні отримали право вислуховувати свідчення та інші докази і вирішувати на їх підставі справу своїм рішенням вони стали, практично, суддями. Виникнення інституту присяжних знайшло відображення в англійському процесі у вигляді положення про те, що присяжні судять тільки про факт, а коронні судді про право. Тобто, можна зробити висновок, що був вибір між двома підходами до вирішення тієї чи іншої кримінальної справи. В першому випадку присяжні заслуховують свідчення та докази, надані сторонами, на основі яких виносять своє рішення. При цьому єдиним критерієм оцінки доказів та вини, чи невинуватості особи є внутрішнє почуття справедливості самих присяжних. Другий підхід є більш класичним, де вирок по справі виносить суддя на основі закону.

Законодавчо закріплений суд присяжних на українських землях вперше з'явився після судової реформи Александра II 1864 року. Їх особливістю була їх обов'язковість при тяжких злочинах та при тих злочинах, за які загрожувала смертна кара або позбавлення волі від десяти років. Тим не менше вже на початку XX століття виникли сумніви щодо доцільності суду присяжних та мала місце тенденція щодо обмеження їх компетенції. На заході України, що перебувала в той час у складі Австро-Угорщини, законодавчо закріплений суд присяжних з'явився дещо пізніше (1873 р.), але на відміну від Російської Імперії їх компетенція була дещо розширена. В Австро-Угорщині суди присяжних могли залучатись не лише для вирішення кримінальних справ щодо тяжких злочинів, але й до вирішення кримінальних проступків, у тому числі політичних.

Після поразки Росії в першій світовій війні та приходу до влади тимчасового уряду розвиток суду присяжних пішов шляхом демократизації та розширенню своєї компетенції. Зокрема постановою від

30 березня 1917 року значну частину справ передавалось до розгляду суду присяжних. Крім того, присяжним надали право здійснювати правосуддя не лише в окружних судах, але й у судових палатах, що відносились до Кримінально-касаційного департаменту Сенату, а також повернені всі повноваження, яких були позбавлені суди присяжних в період кризи 1878-1889 рр.

Тим не менше суд присяжних юридично припинив своє існування з приходом до влади партії більшовиків а постановою Народного Секретаріату Української Республіки «Про введення Народного суду» від 4 січня 1918 р. було скасовано всі судові установи, які раніше діяли на території України. Таким чином, даною Постановою було відмінено дію суду присяжних.

На сучасному етапі розвитку вітчизняного законодавства варто зазначити, що суд присяжних майже не використовується, незважаючи на те, що можливість його застосування передбачена. Зокрема перший в Україні суд присяжних було проведено 28 березня 2013 року у Личаківському районному суді м. Львова [1]. Тим не менше, в сучасному світі право змінюється разом із політикою, і у зв'язку з переорієнтуванням в зовнішній політиці на Британію і Сполучені Штати, для яких суд присяжних є традиційним, можна припустити, що деякі його елементи будуть застосовуватись більш активно, ніж раніше.

Література

1. У Львові розпочався перший в історії України суд присяжних. URL: <https://www.unian.ua/society/784149-u-lvovi-rozpochavsya-pershiy-v-istoriji-ukrajini-sud-prisyajnih.html>

УДК 351.746.1:342.1(043.2)

Панова О.О., д.ю.н., професор,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

МОЛОДЬ ТА ГРОМАДИ ЯК СУБ'ЄКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

В умовах децентралізації, що наразі відбувається в Україні, громади отримали широке коло повноважень, а насамперед, можливостей для збільшення власного потенціалу та зростання. Зміцнення та укріплення державності стає пріоритетом та поглядом у майбутнє, в якому належить жити нинішньому молодіжному осередку, саме тому на громади покладається велике коло завдань, серед яких - врахування інтересів широкого загалу мешканців громади, з залученням до такої діяльності й